

GOSPODAR-SKI LIST

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU

Cena inseratom po dogovoru

CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

V POUK IN ZABAVO

Težave in zahteve poljedelskih držav.

Gospodarska kriza, ki je zajela gospodarstvo večalimanj vseh držav, je zadela zlasti poljedelstvo. Agrarni pridelki se ne morejo več v toliki meri izvažati v druge države, kot se je to dogajalo prej. Ostajajo doma, kjer njihova cena pada letno, mesečno, celo dnevno. Iz te krize prodaje je nastala občutna denarna kriza. Pomanjkanje denarja raste, kar povzroča še večje padanje cen. V tej težki krizi so agrarne države že večkrat apelirale na velike države, ki razpolagajo s kapitalom. Dobile so povečini pomoč v obliki tolažilnih besed — drugega nič. Prejšnji francoski ministrski predsednik Tardieu je pokazal nekaj več zanimanja za male države, ki ležijo ob Donavi, ter je v njihovo rešitev izdelal poseben načrt, ki pa ni našel milosti v očeh Nemčije in Italije.

Da bi njihova beseda bila glasnejša in močnejša, so agrarne države uvidele potrebo složne besede. Tej svrhi služijo konference poljedelskih držav srednje in vzhodne Evrope. Takšna konferenca se je vršila zadnji teden avgusta v Varšavi. Tamkaj so se zbrali zastopniki Jugoslavije, Bolgarske, Romunije, Madžarske, Čehoslovaške, Poljske, Estonske in Latvije. Posvetovali so se o tem, kako naj bi se na najizdatnejši način pomagalo posameznim agrarnim državam, ki težko nosijo bremena sedanje krize. Poudarjali so, da je vprašanje prodaje kmetijskih pridelkov tesno zvezano z vprašanjem kredita. Nesorazmerje med cenami poljskih pridelkov in industrijskih proizvodov je preveliko, zato ne bo težka agrarna kriza prej olajšana, dokler se to ogromno nesorazmerje ne odpravi. Svobodnega krogotoka kapitalov danes ni in s tem se kriza še bolj poostrejuje. Najmanjša ugodnost, ki naj jo države-upnice podelijo državam-dolžnicam, je ta, da dovolijo pridelkom in proizvodom svojih dolžnikov razne uvozne olajšave in prednosti.

Konferenca je soglasno sprejela obširno resolucijo, v kateri poljedelske države zahtevajo, naj se postopno odstranijo ovire, ki sedaj motijo mednarodno izmenjavo dobrin. Države-upnice naj dovolijo državam-dolžnicam posebne uvozne kontingente (določene količine uvoza), da jim tako olajšajo odplačilo njihovega dolga. Poljedelskim pridelkom se morajo dati posebne carinske olajšave. Organizirati se mo-

rajo tržišča poljskih pridelkov in cene teh pridelkov se morajo okrepiti. Kar se tiče finančnih vprašanj, naj bi se ustanovili posebni fondii, ki naj bi podprli kreditne ustanove držav-dolžnic, da bi ti kreditni zavodi vedno bili likvidni. Tej svrhi naj bi tudi služila posebna posojila na tujih tržiščih, tako da bi zanje jamčile druge države. — Sklepi varšavske agrarne konference so stvarni in dobri, učinkoviti in uspešni pa bodo takrat, ako ne bodo našli pri velikih, odločujočih državah gluha ušesa. Predvsem je želeli, da o njih vodi račun velika gospodarska konferenca, ki se sestane v Stresi (v severni Italiji), da pretrese položaj srednje Evrope ter določi pomoč državam v tem delu Evrope.

*

Industrija kviška — kmet v propast!

Petletka ruskih sovjetov se je glede industrije večinoma posrečila s pomočjo inozemskega kapitala in inozemskih inženirjev. Napravili so razne važne stvari, n. pr. veliki jez na Dnepru, da se postavi tam mogočna elektrarna. V Nižjem-Novgorodu so sezidali veliko tovarno za izdelavo avtomobilov. V mestu Magnitogorsk na Uralu so začele delovati velike topilnice za železno rudo itd. V načrtu pa imajo še mnogo znamenitih reči, n. pr. jezove in elektrarne na Volgi, razne prekope med rekami, prekop med Črnim in Hvalinskim morjem, elektrarne na Angari pri Irkutsku v Sibiriji itd.

Če bi v istem razmerju z industrijo napredovalo na Ruskem tudi kmetijstvo, bi bili sovjeti pač lahko ponosni. Toda tu tiči zajec. Petletka je glede kmetijstva popolnoma odpovedala in vsled tega trpi industrija in velik del države. Sovjeti so hoteli napraviti iz ruskega »mužika« komunista, ki naj bi kot suženj garal in pridno delal za državo. A ruski »mužik« noče biti komunist in noče delati kot suženj komunistom. Ruski kmet hoče imeti svojo zemljo in to zemljo obdelovati kakor lastnino. Tu je vzrok revščine v nekdanj bogati Rusiji.

Po poročilih ruskih listov hodijo po selih oddelki »Čeke« in iščejo zrno za prehrano mest in za izvoz, da bi sovjeti dobili dobro valuto. Prebivalci pa zrno skrivajo v volčje jame, ker nočejo stradati, v Harkovu so ječe polne kmetov radi skrivanja živeža in radi sabotaže.

»Komsomolskaja Pravda« poroča, da celo komunisti kot voditelji kolhozov skrivajo zrno in dajejo o pridelkih povtorjena poročila, n. pr. ravnateljstvo simferopolskega kolhoza je pri sestavi letnega računa vedoma zmanjšalo količino pridelanega zrna. Voditelj kolhoza Uspenske stanice, Novopokrovskega ujezda na severnem Kavkazu, je napravil tak letni račun, ki izključuje za leto 1932 vsako oddajo zrna.

Letošnja letina je v Rusiji slabša kot lanska, zato preti pomanjkanje. Da bi se ljudstvo temu izognilo, na eni strani skriva zrno, na drugi pa krade živila na polju, pri transportih na železnici in na ladjah. Ker se to pojavlja v velikem številu, zato je »svet narodnih komisarjev« (ministrov) na seji dne 7. 8. izdal zelo strogo naredbo proti temu. »Izvestija« in »Pravda« sta dne 8. avg. prinesli to naredbo tiskano z debelimi črkami. Vsebina dotične naredbe je ta: Kdor bi se polastil živil, ki se pošiljajo po železnici ali na ladjah, bo vstreljen in se mu zaseže vse premoženje. Kdor bi se polastil živil v kolhozih ali drugah, bo tudi vstreljen. In v obeh teh slučajih se krivec ne more pomilostiti. Kdor bi nagovarjal člane kolhozov, da bi zapustili kolhoz, izgubi svobodo od 5 do 10 let in ga pošljejo v koncentracijsko taborišče.

V Rusiji je torej zopet zavladalo nasilje. Sovjeti si ne znajo drugače pomagati. Po vaseh se glasi »dolaj kolhozi« (proč s kolhozi)! Vsled velike revščine prebivalcev pa tudi ni varna niti državna, niti kolhozna lastnina. Revščina je v Rusiji hujša kot drugod po Evropi. Čeh dr. Jan Slavik je letos potoval po Rusiji. O svojih utisih iz Rusije pravi, da je tam v mestih toliko pomanjkanje živil, kakor ga pri nas (na Češkem) ni bilo niti koncem svetovne vojne. In dalje pravi: »Uverjen sem, če bi prebivalci Prage nekaj dni trpeli tako veliko pomanjkanje živil, bi naši ministri bili pobiti in člani mestne samouprave bi bili obešeni!« Prav enako se izraza nek nemški politik, ki je zadnji čas potoval po Rusiji. Vse to poroča list »Rossija i Slavjanstvo« z dne 30. julija t. l. To naj vzamejo na znanje vsi tisti, ki boljše-vike občudujejo radi njihovih industrijskih podjetij, za vse drugo, kar se godi v Rusiji, so pa slepi. A. K.

*

Rešite kmeta!

Toliko se govori in piše o zaščiti kmeta, stori pa se malo, a nič takega, kar

bi res pomagalo. Zakon o zaščiti kmeta preneha dne 20. oktobra. Izkazal se je, kakor so izjavljali strokovnjaki, zbrani pri trgovinskem ministru, kot slab in ga ne bo mogoče še dalje vzdržati. Kaj pa potem?

No, med tem, ko se pogovarjajo, kako bi kmeta rešili, pa padajo cene kmetijskim pridelkom, da se komaj voznja s polja in na postajo spleča. Vse delo, vsi stroški, ki obremenjujejo zemljo, kot obresti, davki, vzdrževanje delovnih moči, vse to je ostalo neplačano! Poglejmo cene živini! 1 kg sena stane isto kot 1 kg žive teže živine. Ali ni to smešno-žalostno do skrajnosti?! Kmet ima svoje obveznosti napram državi, to so davki, napram onim, kjer je zaradi razmer dolžen ostal — celo večje obveznosti, kakor v dobrih časih. Kako naj jih zmore? Kmet ne zna delati čudežev, da bi pri takih razmerah lahko zadostil svojim obveznostim. Usmiljenja pa nikjer. Rubež za rubežjo grozi, pa ne le nekaterim, vedno več jih je, ki si ne morejo več pomagati. Kajti letos je tudi slaba letina, suša je uničila krmo, koruzo, fižol, tu in tam tudi še krompir. Celi okraji so uničeni po toči. Nujno je, da se poskrbi vsaj za to, da ne bodo ljudje trpeli lakote! Kar se pa tiče njih obveznosti, bo treba pa čakati.

Istočasno, ko so padle cene kmetijskim pridelkom na najnižjo stopnjo, ki je sploh mogoča, pa rastejo cene vsemu drugemu. Na tržišču kovin so cene porastle okoli 30%, pri obleki 15%, pri surovinah za obleko celo 80%, kakor piše neka tovarna v Zagrebu, pri špeceriji se zvišujejo cene zaradi nižjega tečaja dinarja, ali pa zaradi novih, zvišanih trošarin, oziroma davkov.

Razlika med ceno, kar kmet proda, in ceno, ki jo mora plačati za to, kar rabi, je tako velika, da je uničila kupno moč kmeta. Kmet bi moral denar kopati, kovati ali krasti, ker za svoje pridelke ga ne dobi več, da bi zadostil vsem bremenom, ki ga težijo in bi mogel kupiti, kar potrebuje.

Kje je torej pomoč? Cene potrebščinam, ki jih kmet kupuje, se ne bodo znižale, pač pa rastejo. Zato od te strani ni upati nobene pomoči. Bremena, davčna in druga, se ne zmanjšujejo in tudi ni upati, da bi se. Edina pomoč je torej samo še povišanje cen kmetijskim pridelkom in živini. To povišanje cen doseči, to mora biti danes glavna naloga onih, ki imajo oblast in vodijo finančno gospodarstvo države. Ako se to ne doseže, bo kmetijski stan uničen, z njim pa vse narodno in državno gospodarstvo.

Ob dvanajsti uri poziva »Gospodarski list« vse merodajne faktorje, da ne odlagajo več prave in edino izdatne pomoči kmetiskemu stanu!

*

Davčna oprostitev novih sadovnjakov.

Da bi se podprlo napredovanje sadjarstva kot izredno važne poljedelske panoge, od katere živijo celi naši sadjarski okraji, in da bi se na ta način

vplivalo na olajšanje krize, je z zakonom o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih, ki je tiskan v 70. številki »Službenih novin« z dne 24. marca 1932, predvideno, da se oproščajo davka zemljišča, ki se zasajajo z novimi sadovnjaki in sicer s slivami, predvsem požeškimi, bistriškimi, plavimi češpljami, čitljivkami itd., ter z jabolki in hruškami, predvsem z jesenskimi, nadalje z orehi, lešniki ter drugim plemenitim sadjem — za šest let, zemljišča pa, na katerih se zasadijo olive, za 20 let.

Da se izvede gornji zakonski predpis, je minister za poljedelstvo s št. 55.860-2 z dne 10. septembra 1932 predpisal pravilnik, ki določuje, da se pod sadovnjakom razume ono zemljišče, na katerem je po 25. marcu 1932 pravilno zasajeno plemenito sadno drevje. Pod takšnim zemljiščem pa se razume ona površina, ki je v katastru ločena kot posebna parcela in zaznamovana s posebno parcelno številko. Če je sadno drevje zasajeno samo na enem delu takšne parcele, potem mora ta površina imeti najmanj 250 kv. metrov, da se lahko doseže pravica do začasne oprostite davka in da se to lahko zabeleži, oziroma izvedev zemljiškim katastru.

Nadalje je s tem pravilnikom s čl. 3 določeno, da se pod pravilno zasajenim sadovnjakom razume tudi sadovnjak, ki je zasajen na položaju in na zemljišču, ki odgovarja dolični vrsti sadja, ter da je zemljišče preorano, kjer se to lahko izvede.

S čl. 4 pravilnika je predvideno, da se kot plemenita sadna drevesa razumejo vse one vrste sliv, jabolk, hrušk, črešenj, marelic, breskev, višenj, orehov, lešnikov, smokov ter ostalega plemenitega sadja, ki so priporočene od ministrstva za poljedelstvo in banskih uprav, da se goje po posameznih okrajih in krajih. Ne smatra pa se za sadovnjak ono sadno drevje, ki je posamez ali v vrstah zasajeno po robovih in mejah njiv, steza in potov, po vrtovih, če je zasajeno poleg drugih kultur in po vinogradih.

Interesenti naj prednašajo prijave in prošnje za oprostitev sadovnjakov od davka pristojni katastrski upravi v premerjenih krajih, oziroma pristojni davčni upravi v nepremerjenih krajih. Katastrska in davčna uprava dostavlja te prošnje pristojnemu okrajnemu načelstvu, ki odreja okrajnega poljedelskega referenta, da po uradni dolžnosti odide na lice mesta in ugotovi, ali zadevni sadovnjak odgovarja predpisom pravilnika.

Katere podatke mora vsebovati prošnja in vsa druga pojasnila o tej stvari, so navedena v pravilniku samem. Pravilnik je dostavljen banskim upravam, ki ga bodo z razpisom dostavile okrajnim načelstvom ter bodo okrajni kmetijski referenti zainteresiranim osebam lahko dajali točna pojasnila. Razven tega bo pravilnik natisnjen te dni v »Službenih novinah«.

*

Poslovni davek na moko iz kmečkih mlinov.

Finančni minister je na podlagi zakona o skupnem davku na poslovni promet od 12. 3. 1930 izdal novo uredbo, ki določa, da znaša odslej poslovni davek kmečkih vodnih mlinov na izdani žitni zmletek (pšenico, rženo moko in otrobe) 6 Din, na koruzo pa 2 Din na vsakih 100 kg. Vse druge kmečke mline, torej one s kakoršnimkoli motornim pogonom, pa zadene ta davek z 8 Din na vsakih 100 kg konsumentu izdane žitne moke in otrobov, odnosno 3 Din na 100 kg koruzne moke. Te obremenitve ne spreminja okolnost, da se ta promet vrši v obliki mletve za merico ali proti zamenjavi gotovih izdelkov za v mlin pripeljano kmečko žito.

V sedanjem času težke gospodarske krize je to huda obremenitev za kmeta. Letos je bila slaba letina, kmetje so povečini pridelali žita in koruze komaj za lastno potrebo, tistih, ki bodo mogli kaj odprodati, je prav malo. Našemu kmetu je že zdaj mnogokrat bilo težko, da je moral dati mlinarju 10% merico v vrednosti 8—12 Din od 100 kg žita. Merica (mlevnina) povečana z novim davkom na moko pa bo znašala od zdaj 16—20 kg žita, torej eno petino žita, ki se pripelje v mlin. Da se temu izogne, bo mnogoteri kmet zopet posegel po domačem mlinu (po žrmljah).

*

Jedro kmetijskega vprašanja.

Pretekli teden se je vršila v Novem sadu glavna skupščina Zveze srbskih kmetijskih zadrug, ki je bilo na njej zbranih po svojih zastopnikih 350 zadrug. Sprejeti so bili sklepi, ki zahtevajo, naj se vprašanje olajševanja kmetijskih dolgov reši na pravilen način. Dalje mora država skrbeti za to, da se dosedanje kričeče nesorazmerje med cenami kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov odstrani. Kar se tiče davčne obremenitve, naj se zniža v skladnosti s plačilno zmožnostjo kmetov.

Mi bi danes radi obrnili pozornost na drugo točko v novosadski resoluciji, in to je, strašna nizkost cen kmetijskih pridelkov. O 1. točki, to je, o olajševanju kmetijskih dolgov se danes veliko, že preveliko govori, toda malo, boljše rečeno, nič ne stori.

Vse tri točke novosadske resolucije so v vzročni zvezi med seboj: 2. in 3. točka je vzrok 1., to je naraščanja kmetijskih dolgov, ki naj bi se sedaj na katerikoli način olajšali.

Cene kmetijskih pridelkov: tukaj je korenina vsega zlega. Ako bi kmetijski pridelki imeli primerno ceno, bi kmetje lahko plačevali davke in dajatve ter zmagovali vse druge stroške, se torej ne bi bili tako zadolžili, kakor so se v resnici. Gre torej predvsem za povzdigo cen kmetijskih pridelkov na primereno višino, pod katero ne bi smeli pasti, da s padajočo ceno pridelkov ne pro-

pade kmetska posest sama. Tu je danes jedro kmetskega vprašanja. Zato tudi novosadska resolucija v 2. točki poziva vlado, naj skrbi za to, da se kričeče nesorazmerje med cenami kmetijskih pridelkov in industrijskih izdelkov odstrani.

Da je poglobljeno vprašanje, kako oskrbeti kmetu možnost prodaje kmetijskih pridelkov po primerni ceni, je tudi priznala konferenca v Stresi v Gornji Italiji, ki je zborovala ta mesec ter končala svoje seje v torek preteklega tedna. Tamkaj so bili zbrani zastopniki velesil, pa tudi manjših in malih držav srednje in vzhodne Evrope, da so se posvetovali med seboj, kako bi se manjšim srednje- in vzhodnoevropskim državam, ki so po veliki večini poljedelske, v gospodarskem in finančnem oziru pomagale. Soglasno se je priznalo, da je jedro vsega vprašanja povrednotenje kmetijskih pridelkov teh držav. Kako pa naj bi se dosegla možnost obširnejše prodaje kmetijskih pridelkov po višjih cenah, o tem se države niso zedinile. Velike države bi namreč morale seči v žep ter manjšim državam finančno pomagati, pri žepu pa se v mednarodnem in meddržavnem razmerju neha ljubezen do bližnjega.

Je torej dolžnost poljedelskih držav samih, da poskrbijo za povrednotenje kmetijskih pridelkov svojih državljanov. To je nujnost, ki vedno bolj močno trka na vrata. Od meseca do meseca, od tedna do tedna, da od dneva do dneva padajo cene kmetijskim pridelkom. Živina ima tako nizko ceno, da se kmetje nekako sramujejo to glasno povedati. Kaj še le bo pozimi in spomladi, ko se bodo pokazali nasledki letošnje prav slabe letine krme in otave? Sadje ima ceno 1 Din do pol Din in še manj za 1 kg. Kakšna pa bo cena letošnjemu vinskemu moštu? Iz Haloz smo dobili poročilo, da je v nekaterih krajih dal neki kupec oznaniti, da plača za 1 liter mošta-portugizca 1 Din, ako mu ga pošljejo v mesto. Za drugi mošt pa se obeta cena 60 in 50 par. V nekem drugem mestu so vinski trgovci sklenili, da bodo za letošnji mošt plačevali za 1 liter samo 60 par pri 16% sladkorja.

Če se proti tem cenam postavijo cene industrijskih izdelkov in sploh vsega, kar mora kmet kupiti, se pojavi tisti vir, iz katerega izvira za kmeta propadanje in zadolževanje. Tu mora oblast zastaviti svojo akcijo (dejavnost). Ta vir je treba zamasiti. Oblast bi tudi ne smela prezreti, kako se podražijo kmetijski pridelki, čim pridejo v druge roke. Cena živini skrajno nizka, cena mesu pa previsoka. Ali ne bi mogla oblast to nesorazmerje ublažiti? Da ima mesar svoj zaslužek, je prav, da pa ima čezmeren dobiček, ni prav. Cena vina je nizka, po gostilnah pa se vino prodaja po previsokih cenah. Vinski trgovci in prekupci, ki bodo izrabljali skrajno slab položaj vinogradnikov ter po žalostno — za vinogradnika žalostno — nizkih cenah upovali letošnji vinski mošt, bodo potem z velikim dobičkom prodajali vino. Kdo bo nadzoroval ta preveliki dobiček, to nesorazmerje med nakupovalno in prodajalno ceno?

Novosadska resolucija Zveze srbskih kmetijskih zadrug je dobro storila, ko je opozorila državo na kričeče nesorazmerje med cenami kmetijskih pridelkov in cenami vsega, kar mora kmet kupovati. Vprašanje olajševanja kmetijskih dolgov je važna zadeva, mimo katere se ne more iti. Korenina zla, ki danes tlači kmeta, pa je brezvrednost kmetijskih pridelkov, ki je v kričečem nesorazmerju s cenami vsega, kar mora kmet kupiti, in tudi z višino davkov in dajatev. Povrednotenje kmetijskih pridelkov je torej prvo vprašanje. Kmet nima organizacij, kakor jih imajo drugi stanovi, da bi branile njegove življenjske interese. Na pomoč mu mora priti država in njena oblast, da zausstavi ta pogubni tok ter kmeta, ki je steber države, reši še večjega in usodnejšega propadanja.

*

Krivična neenakost glede cen. (Dopis od Št. Petra pri Mariboru.) Sadna kupčija slabo uspeva. Ponujajo nam po 75 par za 1 kg. Naj se sadjarji ne prenačijo s prodajo. Trgovci s sadjem so se organizirali in oni nam diktirajo cene. Kaj pa bi bilo, če bi se sadjarji združili in oni narekovali ceno sadju, ne pa da se pustimo tako od raznih špekulantov izrabljati. Položaj kmeta je dandanes vse več kot slab. Cene vsem pridelkom, ki jih prideluje kmet, kakor tudi živini, so padle za več sto odstotkov. Kar pa rabi kmet, pa ima iste cene kot pred par leti, zlasti velja to za železnino. Kmetje bomo morali pričeti drugače gospodariti, kupiti le to, kar je res neobhodno potrebno in tako se bo moral tudi mestni trgovec, če bo hotel živeti, zadovoljiti z manjšim dobičkom. Večkrat čitamo v raznih dnevnikih, da so se cene na trgu za življenske potrebščine, razno sadje, znižale in da bi bilo še to in ono za znižati. Nič pa ne čitamo, da bi se časopisje zavzelo tudi za kmeta ter zahtevalo znižanje cen železnine, blaga in drugih potrebščin, ki jih kmet potrebuje. Čudno in skoro nerazumljivo, če pomislimo, da je vendar kmet temelj družine, naroda, države. In najmanj zaslonbe ima kmet, kamorkoli pride, pač pa velike dolžnosti, pa malo pravic. Treba bo novega Matije Gubca, da bo zdramil kmetski rod, da se bo zavedal svojega poslanstva, svojih dolžnosti, pa tudi pravic.

Razdolžitev kmetov. Dne 11. novembra poteče rok sedaj veljavnega zakona o zaščiti kmetov. V tej obliki se ne bo več obnovil. Kaj mu bo sledilo, sedaj še ni določeno. Minister za kmetijstvo Juraj Demetrovič je imel koncem preteklega tedna govor, v katerem se je tudi dotaknil vprašanja razdolžitve kmetov. Izjavil je, da se bo reševanje tega vprašanja gibalo v okviru tehle načel: 1. Kratkoročna posojila naj bi se spremenila v dolgoročna, ki bi se odplačala v manjših obrokih v daljši dobi let. 2. Sorazmerno naj bi se zni-

žala obrestna mera, kajpada ne samo za poljedelske, marveč tudi za vse ostale kredite. 3. Prezadolženim kmetom, to je onim, katerih dolg presega 60% vrednosti njihovega celokupnega premoženja, naj bi se omogočila poravnava na enak način, kakor to velja za trgovino, obrt in industrijo. 4. Izvedla naj bi se organizacija kmetijskih zbornic kot zastopnic interesov našega kmetijstva.

Vinorejsko društvo pri Sv. Trojici v Halozah. Dne 18. t. m. se je ustanovilo Vinorejsko društvo kot podružnica Vinorejskega društva v Mariboru, in sicer za župniji Sv. Trojica in Sv. Andraž s sedežem pri Sv. Trojici. Društvo že kar ob ustanovitvi šteje 41 članov. Namen društva izpoveduje njegovo ime. Prav vljudno vabimo, da pristopijo tudi Leskovčani k temu potrebnemu društvu, da bomo potem lažje z združenimi močmi nastopili proti največjemu sovražniku, namreč padanju vinskih cen. Mi bomo prav odločno zahtevali nazaj cene, katere so nam vzeli nekateri odjemalci vina. Po cenah, kakor so bile pred par leti, je stal liter mošta 5 Din. Takrat smo zmogli vse naše obveznosti, kakor so davki, in vse naše dajatve, za katere smo dolžni skrbeti. V nedeljo dne 11. t. m. je bilo pri nas razglašeno, naj pripeljemo mošt portugizer v Ptuj za ceno 1 Din za 1 liter. Tako se dela cena moštu, po kateri se potem drugi ravnajo. Ni mi treba omenjati, da se ta cena ne strinja z našimi dajatvami. Naši vinogradniki živijo danes v popolnem obupu in propadu, in če še gre tako dalje, bomo posestniki-vinogradniki naenkrat postali viničarji gosposkih viničarij. Mi v resnici ne zmoremo pri najboljši volji več plačevati svojih obveznosti. Toča in suša nam je uničila nemalo pridelkov. Najhujša toča pa nas še čaka, ko se že sedaj govori, da bodo plačevali mošt po 50 par za 1 liter. To se ne sme zgoditi! Opozarjamo na to tiste, ki so zato pristojni! Zato ljudje, tovariši naših lepih gor, vsi v društvo vinogradnikov, da bomo tem ložje premagali sedajno vinsko krizo, padanje vinskih cen. Vsi na delo! Vsi za enega, eden za vse!

Zadružna šola v Ljubljani. Tudi letos se prične zadružna šola v Ljubljani. Začetek je dne 17. oktobra (vpisovanje), konec pa zadnje dni pred Velikonočjo. Povsod, kjer se zanimajo za zadružništvo, naj skrbe, da bo kdo, ki se je izučil v zadružni šoli, sodeloval pri njihovih zadrugah. Tako pridemo pri zadrugah do spretnega vodstva in do pravičnega razvoja zadružništva. Kdor hoče priti v zadružno šolo, naj se obrne na svojo domačo zadrugo, ki mu bo dala potrebna pojasnila, ali pa naravnost na Zadružno zvezo v Ljubljani. Poudarjamo pa, da je treba vložiti prošnje za sprejem potom Zadružne zveze že do konca septembra.

Andrenci. Lepo je slavil 30letnico čebelarkega delovanja učitelj in vzgojitelj umnih čebelarjev g. Ivan Jurančič, ki nam je za svoj jubilej ponudil bogato zakladnico dolgoletnihkušenj potom čebelarkega tečaja, ki ga je na svojem domu priredil. Njegovemu povabilu

se je odzvalo mnogo ukaželjnih prijateljev čebelic, katere je dobri gospod vselej prijazno pogostil, potem so sledila njegova zanimiva predavanja. Hvaležnost nam narekuje, da se g. Jurančiču javno zahvalimo za vse, kar smo se pri njem naučili, in za njegovo radodarnost, ki mu jo naj Bog tisočero povrne. Ker želi g. jubilatant odslej bolj mirno življenje in se od javnosti poslavlja, mu želimo v domačem krogu še prav mnogo veselih in srečnih let, naj se čil in zdrav še dolgo veseli ljubih čebelic, nam pa ostane še v naprej izkušen svetovalec v naši stroki.

*

Huda stiska kmeta.

(Dopis iz Planinske vasi.)

Sadno drevje cvete. Ko nam je dne 10. avgusta t. l. kakor še nikdar strašna toča združena s silnim viharjem in sledečim nalivom uničila vse na prostem se nahajajoče pridelke in še z v kozolce spravljenega žita zbilja 40—50% zrnja, je naslednega dne ležalo nezrelega sadja na tleh za vagone. Kdor bi ležal usodnega dne v nezavesti, bi si naslednjega dne ne mogel predstavljati, da je prespal več tednov in se zbudil šele koncem decembra. Sadno drevje se otožno maje brez sadja in listja, tla kakor s snegom pobeljena, jarki napolnjeni z ledeno točo in celo zrak ni imel več poletnega vonja. Na njivah nisi mogel razpoznati vrst žita, na travnikih, kjer je poprej stala otava, je zgedalo kot telovadišče. Naslednjega dne popoldan so se pod pritiskom solca se tajajoče toče zbirali potočki vode in odhajali kakor zmagajoča armada po končanem boju. Zelena barva sadnega drevja prehaja v rujavo, tako da ni na drevju več videti poletnega življenja. Do danes se je sadno drevje, kolikor ga vihar ni izruval in potopil, na novo obrastlo in vidiš sadno drevje: jabolke, hruške in slive v cvetju kakor spomladi, kar po prerokovanju starejših ljudi pomeni, da to sadje drugo leto ne bo rodilo. Žalostno gleda tukajšnji kmet v temno bodočnost zime, ko ne bo imel obleke in ne živeža, dasiravno se je celo leto od svita do temne noči, to je 14 do 16 ur v potu svojega obraza pehal, da si vsaj potrebnega živeža priskrbi za pozimski čas. Na izkupiček smo pa že itak pozabili, odkar je s padanjem cen uničen poglaviti vir dohodkov: živinoreja. Za odpis davka smo prosili, pa kaj pomaga, bodo pa doklade višje, saj nam samo šentvidska šola za leto 1933 obremeni neposredne davke z 92 odstotki, kar je pač za današnje čase preobremenilno za že itak izmozganega kmeta, ki mu je v vsaki miznici že preveč položnic, ker jih ne more večiti. Pred kratkim sem govoril z nekim vpokojencem, ki mi je v razgovoru o slabih časih pristavil: »Tudi mi vpokojenci občutimo krizo, glej, tudi nam se je pokojnina skrčila, in danes je že osmi dan v mesecu in še nisem dobil pokojnine.« Hej, sem se začudil, ali se ti zdi osem dni taka večnost, le poslušaj, jaz in moja družina smo na naši kmetiji pridno delali vsak dan 14 do 16 ur in pri tem štedili, pa povem ti, da od leta 1928 do danes nismo nič zaslužili več, kakor je bila vredna naša doma pridelana kmetijska hrana, smo napravili vsled padca cen goveje živine in drugih pridelkov zgube na našo gospodarstvo. Geslo: pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal, v prvem odstavku za nas poško-

dovane kmete ne velja več, ker si sami ne moremo pri najhujšem naporu več pomagati, zato kličemo Boga in državo na pomoč!

*

Vprašanja in odgovori.

B. K. v Š. Posestvo so mi pri zapuščinski razpravi previsoko cenili, kaj naj ukrenem proti? — Drugega ne morete, kot dati izjavo, da pod takimi pogoji vi posestva ne prevzamete, naj ga kdo drugi od vaših. Glede ostalega govorite z odvetnikom, ki vam bo že pomagal.

I. B. v R. Ali sem kot oče devetih otrok prost kuluka? — Ne.

J. Z. v Š. Kje lahko kupim pšenico? — Koliko je kmetov, ki jo imajo na prodaj! Pa vi ne veste za njega, oni ne za vas. Ako hočete, pišite Gospodarski zvezi v Ljubljani.

J. B. v Št. J. Ali imam kot oče devet otrok pravico do zmanjšanja taks na gozdarski šoli? — Ne. Zapomni naj si vsi, da so zaradi devetih otrok davka prosti, da so samo državnega davka prosti, vse drugo pa morajo plačati.

F. D. v G. Nas je sedem porokov, kako da sedaj samo mene toži hranilnica ali moram vse samo jaz plačati in višji znesek, kakor sem podpisal? — Glede vašega poročstva vam lahko damo pojasnilo: Vi ste podpisali zadolžnico, je vseeno, če ste jo zadnji, ker jamčite nerazdelno, to je, da eden plača vse, če drugi nimajo. Podpisali ste tudi, da ste porok ne le za glavnicu, ampak tudi za obresti in stroške. Zato je svota narastla. Vaši soporoki so postali med tem nemaniči, eni tako, drugi drugače. Ako prenosil v zemljiški knjigi niso že 6 mesecev stari, jih lahko izpodbijate. Poleg tega zahtevajte, da kupnina za posestvo, na katerem je bil dolg vknjižen, doseže tako visoko, kot je dolg, potem morda vas ne bo zadelo plačilo, sicer pa morate vse plačati. Imate pa, če ste vi plačali, pravico, proti vsakemu soporoku vložiti tožbo na povračilo. Tako tožbo vam more sestaviti dober odvetnik.

F. K. v Sv. 3. Ali smem imeti dve obrtni delavnici? — Seveda smete! Prijaviti morate novo v novem kraju kot podružnico in pomočnika kot poslovodjo.

J. H. v S. Neka oseba nam kali vodo z nesnago. Kaj naj napravimo? — Opozorite jo, bo vendar toliko obzirna, da pranje ne spada k pitni vodi. Ako noče, javite zadevo občini, ker je studenec za vso okolico.

G. H. v S. Imam izgovorjen prevžitek, pa ga ne da. Kako ga dobim? — Treba je izterjati kot kak drug dolg. Ako noče, je treba tožiti!

M. O. v L. Ali je zakupnik lova dolžen plačati odškodnino za škodo po zajcih? — Škodo morate takoj prijaviti njemu in občini, da jo ceni, nato šele lahko dobite odškodnino.

P. N. v P. Mati ima pravico terjati od brata prevzemno svoto za nas. Ali imam jaz sam tudi pravico? — Kakor je prevzemna pogodba. Najbrže ne, ampak sedaj samo mati lahko zahteva, ker še ni deljeno na vas, vi pa šele po materini smrti. Ako res potrebujete, naj si mati denar oskrbi in vam da. Stroške vknjižbe pa morate sami plačati, ker gotovo ni v pogodbi, da jih za vas ona plača.

H. R. v L. Pri neki bančni družbi sem kupil srečke, plačal, sedaj ni ne duha in ne sluha.

— Ker je dotična bančna družba v Sloveniji, boste uspeli, ako jo potom odvetnika opomnite na izpolnitev dogovora ali vrnitev denarja. Imeti pa morate potrdila!

S. K. v R. S. Ali zakupnik soli res mora odajati sol trgovcem v originalnih vrečah, ki so drage? — Da. Če so drage, ni njegova krivda, ako ne računa več, kot je določeno.

A. M. v L. Ali je žena dolžna plačati dolgove za možem? — Pri vas to vprašanje ne pride v poštev, ampak samo to, da ste poravnava na sodišču podpisali, če tudi iz nevednosti, ter jo morate sedaj izpolniti. To da je vse od žene, vas ne oprosti od plačila, ker vam lahko zarubi, kar nosite seboj, denar, uro itd.

O. J. v Št. J. Ali mi сосед lahko zaračuna pot preko mojega sveta, kjer sem dosedaj zastoj vozil? — Predvsem gre za to, ali je tista pot bila vsaj 30 let v rabi. Ako da, vam jo mora brezplačno pustiti tudi v bodoče. Ako ne, imate še eno sredstvo, da namreč do svoje hiše ne morete z glavne ceste drugače kot po njegovem svetu. En dohod pa vam brezpogojno gre, posebno ker ste kupili posestvo s tem dohodom in vam dohoda ni branil dolgo let. Prodaja posestva ne prekine zastaranja. Sosedu le povejte, da stori edino pametno, da pusti voziti. Poglejte v zemljiško knjigo, morda je pot tudi uknjižena v korist vašega posestva, če ne, dokažite, da je bila kupljena. Dvakrat se iste stvari ne prodaja, razen če je v pogodbi, da velja samo za takratnega lastnika.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 24. septembra so pripeljali špeharji 22 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 12 do 14 Din in istotako špeh. Kmetje so pripeljali 8 voz sena po 70 do 100 Din, 4 voze otave po 90 do 100 Din, 4 slame po 60 do 65 Din, 20 voz krompirja pa 1 do 1.50 Din, 8 čebule po 2—3, česen po 8—10, 6 voz zelja po 1 Di. Pšenica 1.75, rž 1.50, ječmen 1.50, oves 1—1.25, koruza 1.75, proso 1.75, ajda 1.25, fižol 2—3. Kokoš 15—25, piščanci 20—50, raca 15—20, gos 35—45, puran 35—50. Celi orehi 4—5, luščeni orehi 16—18, hren 6—8, kisl zelje 5. — Grozdje 2.50—4, hruške 4—5, jabolka 2—4, breškve 4. Mleko 2—3, surovo maslo 24—26, jajca 0.75—1, med 14—20 Din.

Mariborski svinjski sejem 23. sept. 1932. — Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 239 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari 50—80 Din, 7—9 tednov stari 90—120 Din, 3—4 mesece 150 do 250 Din, 5—7 mesecev 300 do 320 Din, 8—10 mesecev stari 300—400 Din, eno leto stari 450 do 580 Din, 1 kg žive teže 6—6.50 Din, 1 kg mrtve teže 9—10 Din. Prodanih je bilo 137 komadov.

Ptujski sejm. Zadnji živinski sejem dne 22. t. m. je bil še precej dobro obiskan. Prignanih je bilo 132 krav, 68 telic, 115 volov, 31 bikov in 64 konj, skupaj 409 glav. Prodanih je bilo 205 glav. Cene: krave 1—2.75 Din, telice 2—3.50 Din, voli 2—3.60 Din, biki 2—2.75 Din za 1 kg žive teže; konji so se prodajali po 250 do 2800 Din, od teh 14 za Avstrijo. — Svinjski sejem dne 21. t. m.: pripeljanih je bilo 258 svinj, prodanih pa 103. Cene: 5—7 Din za kg žive teže. Drobnarija 60 do 140 Din komad.

*